

6. Turvallisuutta vaarantavat tilanteet: Grooming

Tuntisuunnitelma

Opettajalle taustaksi

Tunnin teema, grooming, on erityisen herkkä aihe. Muistathan tutustua aiheeseen hyvissä ajoin ennen tuntia, jotta on selvää millä tavoin sitä kannattaa käsitellä lasten kanssa. Grooming tarkoittaa lapsen houkuttelua seksuaalisiin tarkoituksiin. Tavoitteena groomingissa on kohdistaa lapseen seksuaaliväkivaltaa.

Tutustu etukäteen aiheeseen liittyvään opettajan taustamateriaaliin. Voit lukea lisää aiheesta myös [Pelastakaa Lapset ry:n Nettivihje-palvelun sivuilta](#).

Tiedota myös vanhemmille, että tulet pitämään aiheesta oppitunnin ja että on hyvä idea antaa lapselle tilaa purkaa sen herättämiä ajatuksia vielä jälkikäteen kotona, turvallisessa ympäristössä

Läpi koko oppitunnin on keskeistä muistuttaa oppilaille, että vaikka omalla toiminnalla voi välttää vaaraan joutumista, asiattoman kohtelun kohteeksi joutuminen ei koskaan ole lapsen itsensä syy eikä koskaan tarvitse kokea syyllisyyttä tai häpeää. Jos oppilas tuo tunnin aikana esille oman kokemuksen, jossa on groomingin piirteitä, pidä huoli että keskustelu ohjataan käymään turvallisesti kahdestaan opettajan tai muun oppilashuoltoon kuuluvan henkilön kanssa koko luokan tai ryhmän sijaan.

On erittäin tärkeää pitää huolta, että tila on mahdollisimman turvallinen kaikille. Kenenkään ei ole pakko vastata tai ottaa kantaa, jos se ei tunnu mukavalta. Suunnittele esimerkiksi parijako etukäteen niin, että kaikilla on keskustelukumppaninsa kanssa mahdollisimman turvallinen olo.

Luovan tehtävän toteutustavoissa on erityisen tärkeää huolehtia mahdollisimman turvallisesta tilasta ja siitä, ettei kukaan joudu roolin jossa ei koe mukavaksi olla. Lopuksi on tärkeää varata aikaa yhteiselle purulle.

Tavoite: Oppilaat tiedostavat, että heillä on oikeus turvallisuuteen netissä. He ymmärtävät, millaisista asioista voi tunnistaa vaaratilanteen netissä ja mitä sellaisen kohdatessaan voi tehdä. Samalla he ymmärtävät, ettei asiattoman kohtelun kohteeksi joutuminen ole koskaan uhrin vika.

Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet: L1, L2, L3, L5

Tarvikkeet:

- **Kohtaaminen somessa (pdf)** opettajalle ääneen luettavaksi ja heijastettavaksi seinälle
- Paperia ja värikyniä oppilaille TAI tabletit/tietokoneet/puhelimet ja niissä tehtävän tekoon tarvittavat sovellukset

1. Johdanto: Turvallinen olo

5 min

Tehtävän kulku

Koko luokka keskustelee opettajan johdolla lyhyesti tunnin teemasta:

- Mitä tarkoittaa, että on turvallinen olo?
- Miltä silloin tuntuu?
- Millaisia esimerkkejä keksitte tilanteista, joissa on ollut turvallinen olo?

Kerro luokalle, että kaikilla lapsilla on oikeus turvallisuuteen myös netissä. Jotkut netissä eivät kunnioita tätä oikeutta, joten kaikkien on hyvä miettiä mitä tehdä, jos tulee epämukava olo.

Tämän tunnin tarkoituksena on opetella tunnistamaan hälytysmerkkejä, joista tietää että netissä tavattua ihmistä kannattaa varoa, ja oppia mitä kannattaa tehdä, jos tapaa jonkun sellaisen netissä.

Tehtävän kulku

Aluksi opettaja lukee tarinan Kohtaaminen somessa. Lukemisen jälkeen opettaja heijastaa tarinan kaikkien nähtäville.

Oppilaat juttelevat ensin parin kanssa (5 min) ja sitten yhteisesti:

- Mitä tarinassa tapahtui?
- Oliko Valolla koko ajan turvallinen olo? Jos ei, miksi arvelette ettei näin ollut?
- Mitä hälytysmerkkejä löydätte tarinasta? Eli mistä voi arvata, että singer11:iä kannattaa varoa? Kerätään hälytysmerkkejä taululle.
- Mitä Valon kannattaisi tehdä seuraavaksi? Kerätään ohjeita taululle.

Hälytysmerkkejä

- » viestittelijä on tuttu vain netin kautta: ei voi tietää, kuka oikeasti on nimimerkin takana.
- » pyrkii miellyttämään: paljon yhteisiä kiinnostuksenkohteita, kehuu, vaikuttaa olevan todella kiinnostunut Valon asioista.
- » pyytää kuvaa (useaan kertaan).
- » haluaa pitää heidän juttelunsa salaisuutena.

Ohjeita

- ei tule missään tapauksessa lähettää omaa kuvaa.
- ei tarvitse edes vastata enää viesteihin. Aina jos on epämukava olo, pelottaa, ahdistaa, ei tarvitse sanoa mitään vaan saa poistua ja sulkea sovelluksen.
- ota kuvakaappaukset, estä ja ilmianna käyttäjä sovelluksessa.
- kerro luotettavalle aikuiselle. Jos jännittää, voi ensin vaikka kertoa kaverille ja jutella aikuiselle yhdessä.
- myös Pelastakaa Lapset ry:n Nettivihje-palveluun voi ilmoittaa: www.nettivilhje.fi.
- aikuisen kanssa voi miettiä, kannattaisiko kertoa myös poliisille.
- HUOM! Valo ei ole tehnyt mitään väärää! Hänellä on oikeus saada apua, yksin ei tarvitse jäädä.

3. Luova tehtävä: Miten tarina päättyy?

15 min

Tehtävän kulku

Oppilaat jatkavat tarinaa ja keksivät sille lopun, jossa Valolla on turvallinen olo. Tehtävän voi toteuttaa sarjakuvana tai kirjoitelmana paperilla tai sähköisesti. Jos aikaa on enemmän ja oppilaat niin toivovat, tehtävän voi toteuttaa myös näytelmänä tai videona. Tehtävän voi tehdä pareittain tai yksin.

4. Yhteinen purku

5 min

Tehtävän kulku

Muutama vapaaehtoinen oppilas voi esitellä, millaisia loppuratkaisuja he keksivät. Opettaja pitää huolen, että tärkeät seikat tulee kerrattua vielä: kuinka monen muun tarinassa...:

- ... Valo kertoi tilanteesta aikuiselle? Miten aikuiset vastasivat ja mitä he tekivät?
- ... Valo sulki sovelluksen eikä enää vastannut mitään?
- ... Valo ilmiantoi ja esti singer11:n tilin?

Lopuksi luokka kertaa yhdessä opettajan johdolla:

- Mitä meidän jokaisen on tärkeää muistaa, kun lähdemme tältä tunnilta?

Esimerkivastauksia

- » aina kannattaa kertoa luotettavalle aikuiselle, jos vähänkin epäilyttää tuntemattomien kohtaamisen netissä.
- » jos kohtaa jonkun netissä, joka tekee olon epämukavaksi, se ei ole sinun syyksi eikä siinä ole mitään hävettävää.
- » aikuisten tehtävänä on olla tukena ja pitää huolta, että olet turvassa.